

Dějiny jako mediální téma. Filmové, literární a publicistické obrazy raného novověku

Doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.

výběrový seminář ZS–LS 2016/2017

úterý 12.30–14.05, místnost č. 205

email: marie.koldinska@sendme.cz

konzultační hodiny: úterý 14.10–15.45, místnost č. 205

Cíl předmětu:

Cílem výběrového semináře je vést studenty – s ohledem na jejich individuální badatelské preference – k samostatné práci s prameny nejrozumnějšího druhu a s odbornou literaturou. Seminář jim poskytne zázemí pro přípravu seminárních, bakalářských a diplomových prací.

Anotace:

Seminář je určen pro studenty bakalářského i magisterského studia se zájmem o fungování starších českých dějin v novodobých kontextech (ve smyslu zkoumání historické paměti, historických tradic, popřípadě historických „mýtů“ atp.). Témata seminárních, bakalářských a diplomových prací se nemusí týkat výhradně reflexí raně novověké problematiky, přesahy do středověku i moderních dějin jsou v případě individuálního zájmu studentů možné. Konkrétní příklady: osobnosti starších českých dějin v historickém filmu a v historické beletrii – obraz pobělohorské doby v českém historickém filmu – obraz šlechtice v českém historickém filmu – obraz sedláka v českém historickém filmu – obraz Němce v českém historickém filmu – reflexe témat a motivů ze starších českých dějin v periodickém tisku přelomových období 20. století, jejich aktualizace a politická instrumentalizace (např. v letech 1918, 1938, 1945, 1948, 1968, 1989 atp.) – obsahová a formální analýza dokumentů České televize věnovaných historii – archetypy a stereotypy v pojetí českých dějin v komiksové tvorbě – reflexe témat a motivů z českých dějin ve veřejných proklamacích (projevy politiků a veřejně činných osobností, předvolební agitace atp.) – výzkum celostátní (popřípadě regionální) komemorace významných historických osobností a událostí – výzkum vytrácení tradičního kontextu historických fenoménů přes jeho absenci až po jejich novou kontextualizaci

Sylabus:

Výběrový seminář bude přednostně věnován zkoumání aktualizačního potenciálu motivů, osobností a událostí starších českých dějin v novodobých souvislostech. Práce mohou vycházet z analýzy pramenů nejrozumnějšího druhu (filmová, literární a výtvarná díla včetně pomníků, fotografií, komiksů a karikatur, periodický tisk, internetová diskusní fóra, pro účel práce metodou oral history speciálně pořízené rozhovory s aktéry či účastníky zkoumaných akcí a událostí atp.). Tematicky by se práce vzniklé v tomto semináři měly zabývat aktualizací, komercializací, novou kontextualizací či jakoukoli jinou formou využívání motivů, osobností a událostí ze starších českých dějin v novodobém rámci – od politických projevů na parlamentní i mimoparlamentní půdě přes reflexe dějin v umělecké a publicistické tvorbě až po „rekonstrukce“ skutečných i fiktivních bitev či „zpřítomňování“ dějin v prostředí historických měst, hradů a zámků. Vlastní náplň semináře budou tvořit diskuse nad tématy jednotlivých seminárních prací a nad aktuálními otázkami fungování dějin v umění, v médiích a ve veřejném prostoru vůbec.

Atestace – požadavky:

Aktivní účast na seminářích a průběžná práce na zvoleném tématu.

Doporučená literatura (tituly zaměřené k jednotlivým diplomovým, bakalářským a seminárním pracím budou upřesňovány průběžně):

- Milena BARTLOVÁ (ed.), *Pop history. O historické věrohodnosti románů, filmů, komiksů a počítačových her*, Praha 2003
- Karel BARTOŠEK, *Češi nemocní dějinami. Eseje, studie, záznamy z let 1968–1993*, Praha – Litomyšl 2003
- Petr BEDNAŘÍK – Irena REIFOVÁ, *Role normalizačních seriálů. Historie a fikce v seriálu Synové a dcery Jakuba skláře*, Sborník Národního muzea 51, 2006, č. 1–4, s. 37–41
- Petr BEDNAŘÍK, *Synové a dcery Jakuba skláře. Zachycení našich dějin v televizním seriálu Jaroslava Dietla* (= Pražské sociálně vědní studie, MED 005), Praha 2006
- Petr BEDNAŘÍK, *Televizní seriál Synové a dcery Jakuba skláře a jeho zachycení více než 50 let našich dějin*, in: Česká kultura a umění ve 20. století (= Studia Moravica. Symposiana V), Olomouc 2007, s. 173–187
- Věra BROŽOVÁ, *Zikmund Winter, velkoilm a historický film*, Iluminace 3, 1991, č. 1, s. 91–116
- Jan BRUNER, *Otec a jeho národ. Obraz Františka Palackého v českém historickém povědomí*, Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny 4, 2002, č. 1, s. 57–76
- Jarmila CYSAŘOVÁ, *Televize a totalitní moc 1969–1975*, Praha 1998
- Kamil ČINÁTL, *Dějiny a vyprávění. Palackého Dějiny jako zdroj historické obraznosti národa*, Praha 2011
- Kamil ČINÁTL, *Naše české minulosti aneb Jak vzpomínáme*, Praha 2014
- Ivana ČORNEJOVÁ, *Zapalte kacířské bludy. Mýtus na téma „temno“*, Dějiny a současnost 30, 2008, č. 11, s. 14–17
- Blahoslav DOKOUPIL, *Čas člověka, čas dějin. Poznámky k vývoji české historické prózy 1966–1986*, Praha 1988
- Blahoslav DOKOUPIL, *Český historický román 1945–1965*, Praha 1987
- Milan DRÁPALA a kol. (edd.), *Minulost a dějiny v českém a slovenském samizdatu 1970–1989. Bibliografie*, Praha 1993
- Georges DUBY, *Neděle u Bouvines. 27. červenec 1214*, Praha 1997
- Kristian FEIGELSON – Petr KOPAL (edd.), *Film a dějiny 3. Politická kamera. Film a stalinismus*, Praha 2012
- Mária FERENČUHOVÁ, *Historici a film, filmáři a história. Hranice a prieniky dvoch disciplín*, Iluminace 16, 2004, č. 1, s. 5–19
- Marc FERRO, *Comment on raconte l'histoire aux enfants a travers le monde*, Paris 2004
- Petr FIDELIUS, *Řeč komunistické moci*, Praha 1998
- Jan GALANDAUER, *At' se tato socha odstěhuje někam jinam. Pomníkový zápas o Staroměstské náměstí*, Dějiny a současnost 24, 2002, č. 4, s. 18–22
- Jan GALANDAUER, *2. 7. 1917. Bitva u Zborova. Česká legenda*, Praha 2002
- Jan GALANDAUER, *Česká vojenská tradice v proměnách času. Vrch Vítkov v české historické paměti*, Historie a vojenství 43, 1994, č. 5, s. 3–34
- Jan GALANDAUER, „Genosse Žižka“. *Das Nationaldenkmal auf dem Vítkov-Hügel in Prag*, in: Spuren des „Realsozialismus“ in Böhmen und der Slowakei. Monumente, Museen, Gedenktage, Wien 1996, s. 52–98
- Jan GALANDAUER, *Hrob neznámého vojína v proměnách času*, Historie a vojenství 48, 1999, č. 2, s. 251–273
- Jan GALANDAUER, *6. 7. 1915. Pomník Mistra Jana Husa. Český symbol ze žuly a bronzu*, Praha 2008

- Martin GAŽI, *Rožmberské fantazie v literární a divadelní „paměti“ 19. a 20. století*, in: Jaroslav Pánek (ed.), *Rožmberkové. Stručný průvodce výstavou*, České Budějovice 2011, s. 176–187
- Miloš HAVELKA, *Dějiny a smysl. Obsahy, akcenty a posuny „české otázky“ 1895–1989*, Praha 2001
- Jiří HAVLÍK, *Historická kritika Jiráskova Temna ve třicátých letech 20. století*, in: Dějiny v českém krásném písemnictví. Sborník příspěvků z literárněhistorické konference ke 150. výročí narození Aloise Jiráska (Hronov 4.–5. září 2001), Náchod 2002, s. 36–46
- Milan HLAVAČKA – Antoine MAREŠ – Magdaléna POKORNÁ a kol., *Paměť míst, událostí a osobností. Historie jako identita a manipulace*, Praha 2011
- Zdeněk HOJDA – Jiří POKORNÝ, *Pomníky a zapomínky*, Praha – Litomyšl 1996
- Stanislav HOLUBEC, *Ještě nejsme za vodou. Obrazy druhých a historická paměť v období postkomunistické transformace*, Praha 2015
- Ladislav HOLÝ, *Malý český člověk a skvělý český národ. Národní identita a postkomunistická transformace společnosti*, Praha 2010
- Miroslav HROCH, *Historická beletrie a historické vědomí v 19. století*, in: Literární a publicistické zdroje historického vědomí v 19. a 20. století. AUC – Philosophica et Historica. Studia Historica 33, 1988, č. 3, s. 9–26
- Štěpán HULÍK, *Kinematografie zapomnění. Počátky normalizace ve filmovém studiu Barrandov 1968–1973*, Praha 2012
- Jan JAROŠ, *K zobrazení historie ve filmu*, Film a doba 33, 1987, č. 6, s. 333–338
- Josef JEDLIČKA, *České typy aneb Poptávka po našem hrdinovi*, Praha 1992
- Martin KAŇUCH (ed.), *Film a kulturní paměť*, Bratislava 2014
- Ivan KLIMEŠ, *Cech panen kutnohorských z hlediska národního*, in: Luboš Ptáček (ed.), *Nacionalismus a film – Morava ve filmu*, Olomouc 2002, s. 79–88
- Ivan KLIMEŠ – Pavel ZEMAN, *Film a historická věda. Rozhovor se Stephanem Doleželem*, Illuminace 11, 1999, č. 4, s. 87–96
- Ivan KLIMEŠ – Jiří RAK, *Film a historie I. Fikce a realita*, Film a doba 34, 1988, č. 3, s. 140–145
- Ivan KLIMEŠ – Jiří RAK, *Film a historie II. Žánry historického filmu*, Film a doba 34, 1988, č. 6, s. 330–335
- Ivan KLIMEŠ – Jiří RAK, *Film a historie III. Tradice a stereotypy v historickém filmu*, Film a doba 34, 1988, č. 9, s. 516–521
- Ivan KLIMEŠ – Jiří RAK, *Film a historie IV.*, Film a doba 34, 1988, č. 10, s. 637–642
- Ivan KLIMEŠ, *Wintrovské filmy Otakara Vávry v kinematografických kontextech*, in: Věra Brožová (ed.), *Zikmund Winter mezi historií a uměním. Materiály z mezioborové vědecké konference*, Rakovník (bez vrocení), s. 211–217
- Jiří KNAPÍK, *Trampoty „Císařova pekaře“*. Slavný film na pozadí ideologických sporů, Dějiny a současnost 20, 1998, č. 6, s. 28–32
- Václava KOFRÁNKOVÁ, *„A všichni dohromady uděláme moc...“ Domácí a zahraniční ohlas Císařova pekaře*, Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas philosophica, Studia Moravica IV, Symposiana, Olomouc 2006, s. 131–137
- Marie KOLDINSKÁ, *Bělohorský mýtus v českém historickém povědomí 20. století. Staré téma v nových kontextech*, in: Jiří Mikulec – Miloslav Polívka (edd.), *Per saecula ad tempora nostra II. Sborník prací k šedesátým narozeninám prof. Jaroslava Pánka*, Praha 2007, s. 934–939
- Marie KOLDINSKÁ – Ivan ŠEDIVÝ, *Hrob Neznámého vojína. Copak si myslíte, že jsem chtěl zdechnout?*, Dějiny a současnost 27, 2005, č. 2, s. 10

- Marie KOLDINSKÁ, *Konec třicetileté války optikou českého hraného filmu*, in: Jiří Hrbek – Petr Polehla – Jan Zdichynec (edd.), *Od konfesijní konfrontace ke konfesijnímu míru. Sborník z konference k 360. výročí uzavření vestfálského míru. Ústí nad Orlicí 2008*, s. 279–289
- Marie KOLDINSKÁ – Ivan ŠEDIVÝ, „*Pořádně to chlapy změni, když opouštěj' opevnění.*“ *Variace mnichovského mýtu*, *Dějiny a současnost* 29, 2007, č. 9, s. 14–16
- Marie KOLDINSKÁ, *Rebel versus mírotvorce. Proměny valdštejnského mýtu*, *Dějiny a současnost* 30, 2008, č. 5, s. 14–16
- Marie KOLDINSKÁ – Ivan ŠEDIVÝ, *Smíchovský tank. Jsem zvláštní pomník, a já to vím*, *Dějiny a současnost* 27, 2005, č. 1, s. 10
- Marie KOLDINSKÁ – Ivan ŠEDIVÝ, *Válečnickova láska. Vycpaný kuň Albrechta z Valdštejna*, *Dějiny a současnost* 27, 2005, č. 5, s. 12
- Petr KOPAL (ed.), *Film a dějiny*, Praha 2005
- Petr KOPAL (ed.), *Film a dějiny 2. Adolf Hitler a ti druzí. Filmové obrazy zla*, Praha 2009
- Petr KOPAL (ed.), *Film a dějiny 4. Normalizace*, Praha 2014
- Petr KOPAL, *Hra o Marketu Lazarovou? Filmové obrazy středověku*, *Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny* 5, 2003, č. 2, s. 42–67
- Petr KOPAL, „*Páter Koniáš, ten palič českých knih.*“ *Film Temno a historická paměť*, in: Kateřina Bobková-Valentová – Miloš Sládek – Martin Svatoš (edd.), *Krátké věčného spasení upamatování. K životu a době jezuity Antonína Koniáše*, Praha 2013, s. 134–150
- Petr KOPAL, *Však ty si vzpomeneš! Temno (1950) v historické paměti*, *Paměť a dějiny* 6, 2012, č. 4, s. 35–42
- Michal KOPEČEK, *Historická paměť a liberální nacionalismus v Česku a střední Evropě po roce 1989*, in: Adéla Gjuríčová – Michal Kopeček (edd.), *Kapitoly z dějin české demokracie po roce 1989*, Praha 2007, s. 227–259
- Michal KOPEČEK, *Ve službách dějin, ve jménu národa. Historie jako součást legitimizace komunistických režimů ve střední Evropě v letech 1948–1950*, *Soudobé dějiny* 8, 2001, č. 1, s. 23–43
- Miloš Václav KRATOCHVÍL – Otakar VÁVRA, *Třikrát před kamerou. Putování Jana Amose. Komediant. Veronika*, Praha 1986
- Eduard KREKOVIČ – Elena MANNOVÁ – Eva KREKOVIČOVÁ (edd.), *Mýty naše slovenské*, Bratislava 2005
- Josef KROUTVOR, *Potíže s dějinami. Eseje*, Praha 1990
- Benjamin KURAS, *Češi na vlásku*, Praha 1998
- Helena LORENZOVÁ, *Blaník český a německý*, *Dějiny a současnost* 17, 1995, č. 4, s. 16–20
- Georg LUKÁCS, *Historický román*, Bratislava 1976
- Vladimír MACURA, *Český sen*, Praha 1998
- Vladimír MACURA, *Masarykovy boty a jiné semi(o)fejetony*, Praha 1993
- Vladimír MACURA, *Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře)*, Praha 2008
- Vladimír MACURA, *Znamení zrodu. České obrození jako kulturní typ*, Jinočany 1995
- Rafael MARSZALEK, *Filmowa pop-historia*, Kraków 1984
- Nicolas MASLOWSKI – Jiří ŠUBRT a kol., *Kolektivní paměť. K teoretickým otázkám*, Praha 2014
- Eduard MAUR, *Paměť hor. Šumava – Říp – Blaník – Hostýn – Radhošť*, Praha 2006
- Françoise MAYER, *Češi a jejich komunismus. Paměť a politická identita*, Praha 2009
- Lukáš NACHTMANN, *České dějiny podle Davida Černého*, *Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny* 6, 2004, č. 2, s. 97–108
- Jiří PERNES, *Dějiny Československa očima Dikobrazu 1945–1990*, Brno 2003
- Josef PETRÁŇ, *Na téma mýtu Bílé hory*, in: Zdeňka Hledíková (ed.), *Traditio et cultus. Miscellanea historica bohemia Miloslao Vlk, archiepiscopo Pragensi, ab eius collegis amicisque ad annum sexagesimum dedicata*, Praha 1993, s. 141–162

- Luboš PTÁČEK (ed.), *Nacionalismus a film – Morava ve filmu*, Olomouc 2002
- Robert B. PYNSENT, *Pátrání po identitě*, Jinočany 1996
- Jiří RAK, *Bývali Čechové... České historické mýty a stereotypy*, Jinočany 1994
- Jiří RAK, *František Palacký a české historické vědomí*, Dějiny a současnost 20, 1998, č. 3, s. 2–5
- Svatava RAKOVÁ, *Pobělohorské temno v české historiografii 90. let. Pokus o sondu do proměn historického vědomí*, Český časopis historický 99, 2001, s. 569–588
- Jakub RÁKOSNÍK, *Valdštejnské oslavy roku 1934*, Marginalia Historica 5, 2002, s. 201–241
- Jan RANDÁK, *V záři rudého kalicha. Politika dějin a husitská tradice v Československu 1948–1956*, Praha 2015
- Robert ROSENSTONE, *History on Film. Film on History*, New York 2006
- Daniel RŮŽIČKA, *Major Zeman. Propaganda nebo krimi? Zákulisí vzniku televizního seriálu*, Praha 2005
- Jan RYCHLÍK, *Bitva na Bílé hoře a mýtus o třistaleté porobě. Transformace mýtu v dějinném vývoji*, in: Ivo Frolec (ed.), *Literární mystifikace, etnické mýty a jejich úloha při formování národního vědomí*, Uherské Hradiště 2001, s. 85–93
- Jan RYCHLÍK, *České historické mýty versus mýty o českých sousedech*, Česko-slovenská historická ročenka, 2000, s. 95–102
- Milan ŘEPA, *Poetika českého dějepisce*, Brno 2006
- Miloš ŘEZNÍK, *Historická tradice v plné životní síle. Matejkova „Bitva u Grunwaldu“ ve Vilniusu*, Dějiny a současnost 22, 2000, č. 3, s. 18–19
- Lenka ŘEZNÍKOVÁ, *Moderna a historismus. Historické reprezentace v proměnách literatury na přelomu 19. a 20. století*, Praha 2004
- Charles SABATOS, *Hořící tělo jako ikona odporu. Jan Palach v české a světové literatuře*, Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny 6, 2004, č. 2, s. 59–77
- Alexandr STICH, *Kopací míč Jirásek*, in: Sborník Společnosti Aloise Jiráska 2, 1996, s. 123–130
- Alexandr STICH (= Miroslav TOUŠEK), *Tři kapitoly o českém baroku I. K Jiráskovu pojetí českého baroka*, Wiener slavistischer Almanach 8, 1981, s. 187–244
- Rafal STOBIECKI, *Historici a historická politika*, Dějiny – Teorie – Kritika 4, 2001, č. 1, s. 27–41
- Ivan SVITÁK, *Nesnesitelné břemeno dějin*, Praha 1990
- Marie ŠEDIVÁ KOLDINSKÁ, *Druhý život Bible kralické v českém historickém filmu*, Historie – Otázky – Problémy 5, 2013, č. 2 (= Česká bible. Kulturní, ideový a politický fenomén v proměnách staletí), s. 287–297
- Marie ŠEDIVÁ KOLDINSKÁ, *Petr Vok z Rožmberka na stříbrném plátně. Film jako odraz i zdroj historické paměti*, in: Jaroslav Pánek a kol. (edd.), *Rožmberkové. Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*, České Budějovice 2011, s. 645–649
- Miroslav ŠESTÁK, *Kosovská bitva roku 1389 a kosovský mýtus*, Dějiny a současnost 21, 1999, č. 3, s. 43–46
- Jiří ŠUBRT (ed.), *Historické vědomí jako předmět badatelského zájmu. Teorie a výzkum*, Kolín 2010
- Jiří ŠUBRT – Jiří VINOPAL a kol., *Historické vědomí obyvatel České republiky perspektivou sociologického výzkumu*, Praha 2013
- Radka ŠUSTROVÁ – Luba HĚDLOVÁ (edd.), *Česká paměť. Národ, dějiny a místa paměti*, Praha 2014
- Radmila ŠVARÍČKOVÁ SLABÁKOVÁ, *Mýtus šlechty u nás a v nás. Paměť a šlechta dvacátého století*, Praha 2012
- Jerzy TOPOLSKI (ed.), *Świadomość historyczna Polaków. Problemy i metody badawcze*, Łódź 1981

- Dušan TŘEŠTÍK, *Češi a dějiny v postmoderním očistci*, Praha 2005
- Dušan TŘEŠTÍK, *Češi. Jejich národ, stát, dějiny a pravdy v transformaci*, Brno 1999
- Dušan TŘEŠTÍK, *Dějiny ve věku nejistot*, in: Jan Klápště – Eva Plešková – Josef Žemlička, *Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka*, Praha 2003, s. 23–44
- Dušan TŘEŠTÍK, *Myslit dějiny*, Praha – Litomyšl 1999
- Oldřich TŮMA, *Legitimizační funkce české historiografie před rokem 1989 a po něm*, *Soudobé dějiny* 8, 2001, č. 1, s. 109–114
- Miroslav VANĚK, *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*, Praha 2004
- Milan ZÍTKO, *Obráz české minulosti v kulturních časopisech doby předbřeznové*, in: *Úloha historického povědomí v evropském národním hnutí 19. století. AUC – Philosophica et Historica. Studia Historica* 15, 1976, č. 5, s. 15–43